

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет філології

Кафедра слов'янських мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Історична граматика та діалектологія польської
МОВИ**

Освітня програма *Польська мова і література, англійська мова*

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація *035.033 Слов'янські мови і літератури (переклад
включно), перша - польська*

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
слов'янських мов
Протокол № 1 від “_____” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історична граматики та діалектологія польської мови
Викладач (-і)	канд. філолог. наук, доцент Лазарович О.М.
Контактний телефон викладача	59-60-63
E-mail викладача	olha.lazarovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php
Консультації	Консультації проводяться за графіком кафедри слов'янських мов
2. Анотація до курсу	
Курс “Історична граматики і діалектологія польської мови” передбачає ознайомлення здобувачів вищої освіти з періодами розвитку польської мови, мовними фактами та явищами в діяхронії, з основними закономірностями розвитку фонетичної, лексичної, граматичної та лексичної систем польської мови; з територіальними особливостями польської мови та польськими діалектами, їх класифікацією, основними фонетичними та граматичними діалектними особливостями, вивчає взаємозв'язок історії мови та діалектології.	
3. Мета та цілі курсу	
Ознайомити студентів з історією розвитку польської мови від найдавніших часів і до сьогодення; з історією розвитку літературної польської мови, умовами її функціонування та джерелами її вивчення в різні історичні періоди; подати основи історичної граматики польської мови; навчити пояснювати сучасні фонетичні та граматичні процеси через призму історії мови; ознайомити здобувачів вищої освіти з територіальною диференціацією польської мови, тими діалектними явищами, які потрібні для більш глибокого розуміння теоретично-наукових основ літературної польської мови та її історії. Розвивати філологічне мислення, вміння читати та аналізувати давньопольські тексти, визначати тип правопису; пояснювати фонетичні зміни у давньопольській мові та сучасні явища з точки зору діяхронії; пояснювати морфологічні зміни та сучасний стан словозміни у польській мові	
4. Результати навчання (компетентності)	
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі лінгвістики, зокрема, відновлювати праслов'янські форми з метою пояснення походження та розвитку певних мовних явищ.	
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	
Здатність вільно оперувати фаховою лінгвістичною термінологією для розв'язання професійних завдань.	
Здатність використовувати в професійній діяльності знання з історії польської мови для пояснення відповідних явищ у сучасній польській мові, аналізувати діалектні різновиди мови, зокрема, давньопольські та діалектні текстів, описувати соціолінгвальну ситуацію аналіз давньопольських та діалектних текстів.	
Здатність ефективно використовувати набуті лінгвістичні знання в практиці викладання польської мови	
5. Організація навчання курсу	
<i>Обсяг курсу</i>	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24 години

семінарські заняття / практичні / лабораторні			36 годин		
самостійна робота			120 годин		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
4	035 Філологія	II	нормативний		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Предмет та завдання курсу "Історія польської мови". Періодизація в історії розвитку польської мови.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 3, 4, 6, 7, 9	1 год. 1 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру
Тема 2. Характеристика давньопольських пам'яток. Початки формування літературної польської мови. Типи правопису давньопольських пам'яток.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	2, 3, 4, 6, 7, 9	1 год. 1 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції, зробити аналіз давньопольського тексту	5 балів	
Тема 3. Предмет історичної граматики. Фонологічна система давньопольської мови дописемного періоду. Склад голосних фонем польської мови VIII-IX ст.	Лекція, самостійна робота	2, 4, 5, 6, 7, 9	2 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції		Згідно електронного розкладу протягом семестру
Тема 4. Вокалізм польської мови в історичному огляді. Фонетичні процеси в системі голосних польської мови на різних етапах її розвитку. Доісторичні процеси в системі голосних польської мови: переголосовка 'e > 'o, 'ě > 'a, 'ę > 'ą; утрата слабких та вокалізація сильних	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	2, 4, 5, 6, 7, 9	4 год. 6 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції, виконати вправи	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру

ерів; історія наголосу в польській мові. Фонетичні процеси в системі голосних: історія носових голосних у польській мові. - Розвиток довгих голосних у польській мові. Утрата складовості сонантами <i>r, l, r', l'</i> ; перехід <i>ir, irz > er, erz</i> ; фонологічна система давньопольської мови XIV–XV ст.					
Тема 5. Консонантизм польської мови в історичному огляді. Система приголосних польської мови раннього періоду. Основні фонетичні процеси в системі приголосних: палаталізація приголосних у сполученні з <i>j</i> ; палаталізація приголосних перед голосними переднього ряду. Спрощення груп приголосних.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	2, 4, 5, 6, 7, 9	4 год. 4 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції, виконати вправи	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру
Тема 6. Історія розвитку іменних частин мови у польській мові. Основні тенденції формування іменних категорій у польській мові. Основні тенденції розвитку відмінювання іменників чоловічого, жіночого та середнього родів	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	2, 4, 5, 6, 7, 9	2 год. 4 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції, виконати вправи	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру
Тема 7. Займенник та прикметник в історичному огляді.	Лекція, практичне заняття,	2, 4, 5, 6, 7, 9	2 год. 1 год. Опрацювати	5 балів	Згідно електронного розкладу

Займенниковий тип відмінювання. Основні тенденції розвитку прикметників у польській мові	самостійна робота		відповідні джерела, текст лекції, виконати вправи		протягом семестру
Тема 8. Числівник в історичному огляді. Особливості формування відмінювання числівників.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	4, 5, 6, 7, 9	1 год. 1 год.	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру
Тема 9. Дієслово та дієслівні категорії в історичному огляді. Основні тенденції в історії часових форм. Форми умовного та наказового способів. Історія форм інфінітиву. Аналіз давньо-польських текстів.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	4, 5, 6, 7, 9	3 год. 4 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції, виконати вправи	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру
Контрольна робота	Практичне заняття	2, 4, 5, 6, 7, 9	2 год.	15 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру
Тема 10. Розвиток лексичної системи в історії польської мови.	Самостійна робота	4, 5, 6, 9	Опрацювати відповідні джерела		Згідно електронного розкладу протягом семестру
Тема 11. Основні поняття та термінологія діалектології. Діалекти та літературна мова. Дискусія про діалектну базу літературної польської мови. Тема 12. Історія розвитку польської діалектології. Польська лінгвістична географія. Складання діалектологічних карт.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	3, 10, 11, 15, 16	2 год. 2 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції, зробити презентацію	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру

Класифікація польських діалектів					
Тема 13. Мазуріння та побічні явища: поділ діалектів за цією ознакою. Глуха та дзвінка вимова приголосних у кінці слова перед сонорними та голосними.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	3, 10, 16	1 год. 2 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції, виконати аналіз діалектного тексту	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру
Тема 14. Фонетичні особливості польських діалектів у системі приголосних. Вимова м'яких губних приголосних. Вимова передньоязикових та задньоязикових приголосних	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	3, 10, 16	1 год. 2 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції, виконати аналіз діалектного тексту	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру
Тема 15. Вимова голосних у діалектах. Голосні на початку слова. Вимова носових голосних у діалектах. Вимова звужених голосних. Відповідники складотворчих. Початкові ja-je, ga-ge. Переголосовка в діалектах	практичне заняття, самостійна робота	3, 10, 16	2 год. Опрацювати відповідні джерела, текст лекції, виконати аналіз діалектного тексту	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру
Контрольна робота	Практичне заняття, самостійна робота	3, 10, 11, 15, 16	2 год. Тести	5 балів	Згідно електронного розкладу протягом семестру

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт 9.3. "Види контролю" Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів включають: 20 балів – поточний контроль (практичні заняття та підсумкові тестування), 15 балів – письмова контрольна робота, 5
-----------------------------------	---

	балів – контрольне тестування, 10 балів – самостійна робота, 50 балів – екзамен
Вимоги до письмової роботи	Конкретне виконання завдання, осмислене пояснення, розуміння та вміння послідовно і логічно викладати свої думки
Практичні заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
7. Політика курсу	
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких дій – реагування відповідно до ПОЛОЖЕННЯ про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та ПОЛОЖЕННЯ про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bajerowa I. Zarys historii języka polskiego 1939-2000. Warszawa 2003. 165s. 2. Borawski S. Wybór tekstów do historii języka polskiego. Warszawa 2003. 344 s. 3. Dejna K. Dialekty polskie. Wrocław. Warszawa. Kraków, 1993. 283 s. 4. Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. Gramatyka historyczna języka polskiego. Warszawa, 2006. 579 s. 5. Karaś H. Gramatyka historyczna języka polskiego. Materiały do ćwiczeń. Seria druga. Warszawa, 1994. 6. Klemensiewicz Z. Historia języka polskiego. 1-3, Warszawa 2002. 827 s. 7. Podlawska D. Gramatyka historyczna języka polskiego z elementami gramatyki języka staro-cerkiewno-słowiańskiego. Słupsk, 2003. 318 s. 8. Rospond S. Gramatyka historyczna języka polskiego z ćwiczeniami. Warszawa, 2003. 222 s. 9. Strutyński J. Elementy gramatyki historycznej języka polskiego. Kraków, 2002. 10. Urbańczyk S. Zarys dialektologii polskiej. Warszawa, 1984. <p style="text-align: center;">Енциклопедії та словники</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Encyklopedia języka polskiego / pod red. S. Urbańczyka. Wrocław–Warszawa–Kraków, 1992. 12. Encyklopedia językoznawstwa ogólnego / pod red. K. Polańskiego. Wrocław, 1999. 13. Płociennik I. Słownik wiedzy o języku. Bielsko-Biała, 2004. 14. Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny / pod red. H Zgólkowej. Poznań, 1998. 15. Trepczyk J. Słownik polsko-kaszubski. T. 1-2. Gdańsk, 1994. <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 16. Dialekty i gwary polskie. Kompendium internetowe pod red. Haliny Karaś. Warszawa, 2010. Режим доступу: http://www.dialektologia.uw.edu.pl/index.php 17. Karaś H. (red.). Gwary polskie. Przewodnik multimedialny. Warszawa, 2009. Режим доступу: http://www.gwarypolskie.uw.edu.pl/ 18. Klemensiewicz Z., Lehr-Splawiński T., Urbańczyk S. Historia języka polskiego. Warszawa, 1998. 513 s. Режим доступу: www.gbv.de/dms/hebis-mainz/toc/ 	

Викладач _____ Ольга ЛАЗАРОВИЧ